

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ • ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ • ΓΡΑΜΜΑΤΑ • ΤΕΧΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΠΩΣ ΒΛΕΠΕΙ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ Η ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΦΥΣΙΚΗ (Δημ. Κοτσάκη)	837
Η ΙΑΤΡΙΚΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΟΣ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΙΑΤΡΙΚΗΣ (Dr. G. A. Lindeboom)	341
ΚΑΤΑΚΟΜΒΗ, Η ΣΤΟΑ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ (Άγγ. Λεκαπηνού)	348
ΜΙΛΛΙΚΑΝ: Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ (Arthur H. Compton)	353
ΝΥΧΤΑΣ ΟΡΑΜΑ (ποίημα Γ. Βερίτη)	358
ΤΟ ΑΣΜΑ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ (ποίημα Χλόης Άχαϊκού)	359
ΣΕΛΙΔΕΣ ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΥ (Θεοδ. Ξύδη)	360
ΚΥΠΡΟΣ (ποίημα Στεφ. Μπολέτση)	367
ΘΕΜΑ ΣΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ (ποίημα Έλένης Καριτά)	368
ΣΟΝΕΤΤΟ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Ποίημα Άντ. Ζαχαροπούλου)	370
ΠΑΙΔΙ ΜΟΥ (ποίημα Έλένης Άλφαίου)	370
ΑΠΟΨΕΙΣ	372
Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ: Τά βιβλία.—Άπό την πνευματική κίνησι στο έξωτερικό.—Άλληλογραφία.	374

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1950

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΤΕΥΧΟΣ 107

ΔΡΧ. 2000

Ε.Υ.Σ.Ε.Μ.Σ.Κ.Τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Κάρλ Γιούγκ: Εισαγωγή στην Αναλυτική Ψυχολογία. Μετάφραση Κ. Α. Μερναλίου, Μίνας Ζωγράφου. (Εκδόσεις Τσόγκα). Αθήναι 1950.

Κάθε εργασία του μεγάλου Έλβετου Ψυχιάτρου καθηγητού C. G. Jung, που μεταφράζεται εις τα Ελληνικά και κάθε προσπάθεια να γίνει γνωστόν το επιστημονικόν έργον του μεγάλου αυτού επιστήμονος εις την Ελλάδα, είναι μία πνευματική συμβολή. Οι αναγνώσται των «Ακτίνων» γνωρίζουν πρῶτον το περιεχόμενον τούτου ήθελον να βοηθήσῃ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην νὰ ἔλθῃ εἰς ἐπαφήν, μαζί με ἄλλα ἀνάσθηματά τῆς ἀνθρωπίνης σκέψεως καὶ ἐπιστήμης, καὶ με τὸν καθηγητὴν τῆς Ψυχιατρικῆς C. G. Jung. Διότι ἐκεῖνος πρὸς τὴν μελέτην τῶν Γιούγκ καὶ τὴν ψυχολογίαν του ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως, ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ἕνα γίγαντα τῆς ἐπιστήμης, ὁ ἑαυτὸς ἔχει νὰ διδάξῃ καὶ νὰ προσφέρῃ, εἰς τὴν σημερινὴν μάστιγα γενεάν, γνώσιν καὶ σοφίαν καὶ ἀντιμετώπισιν καὶ λύσιν ἀνθρωπίνων προβλημάτων, τὰ ὅποια προσπαθεῖ νὰ ἔγγισῃ εἰς τὴν οὐσίαν των. Καὶ πρέπει νὰ λεχθῇ ἐξῆς ὅτι εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ καθηγητὴς κ. Καλλιάρης τὸ πρῶτον ἀναφάνισε τὸ ἔργον τοῦ Γιούγκ καὶ τὴν διδασκαλίαν του δι' ἐπανειλημμένων ἐκδόσεων καὶ τελευταίως ἀκόμη διὰ τοῦ ἔργου του «Ψυχολογία τοῦ βάθους».

Τὸ ὄνομα τοῦ καθηγητοῦ Jung τοποθετεῖται

συνήθως μαζί με δύο ἄλλα ὀνόματα: τοῦ Φρόυντ καὶ τοῦ Ἄντλερ. Οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἐπιστήμονες, εἶναι ὡς γνωστόν, εἰς εἰσηγηταὶ τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους (psychologie de la profondeur).

Μᾶς ἐδίδαξαν πῶς νὰ ἀνακαλύπτωμεν καὶ νὰ ἀναλύωμεν τὰ ἐσωτερικὰ γεγονότα τῆς ψυχικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, τὰ ὅποια ἀσχοῦν τοιαύτην καὶ τοσαύτην ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ συνόλου ἔργου, καὶ τὰ ὅποια ἢ ἐπισημ. ἐς ψυχολογία μέχρι τῆς ἐποχῆς ἀείνης ἤρριετο νὰ παραδεχθῆ καὶ νὰ ἐξετάσῃ. Καὶ μολονότι οὐδεὶς τῶν τριῶν τούτων μεγάλων ἐπιστημόνων κατώρθωσε νὰ ἐκφύγῃ τελείως ἀπὸ τὰ γνωστά σχήματα τῆς ἀρνητικῆς ἐπιστήμης, ἐν τούτοις εἶναι βέβαιον —καὶ ὀφείλομεν χάρι' αὐτῶν— ὅτι ἀπῆλλαξαν τὴν ψυχολογίαν ἀπὸ τὰς μηχανικρατικὰς ἀντιλήψεις τοῦ παρεθόντος αἰῶνος περὶ τῆς μηχανικῆς ἐρμηνείας τῆς ψυχικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Περισσότερον ὅμως ὅλων ὁ καθηγητὴς Γιούγκ μᾶς ἐδίδαξε νὰ ἀναλύωμεν καὶ νὰ ἐμβαθύνωμεν εἰς τὸν ἀληθινὸν κόσμον τῆς ψυχῆς με τὰς μεγάλας ἀπαιτήσεις καὶ ἐφέσεις, τὰς ὅποιας παρουσιάζει ἕνας πρωτοφανὴς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φύσεως κόσμος, ὁ κόσμος τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὁ σημερινὸς πνευματικὸς ἀνθρώπος δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ὁ καθηγητὴς Γιούγκ εἶναι ἐκεῖνος πρὸς εἶπε «ὅτι δὲν ἔμπορεῖ ὁ σημερινὸς ἐπιστήμων κατὰ τρόπον ἔντιμον νὰ ἀρνηθῆ

τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς». Είναι μία βεβαίως προερχομένη ἀπὸ τὴν ἐριυναν ἀνθρωπίνου θλικου ἐπὶ 30 καὶ πλέον ἔτη, τὴν ὅταν ἔκαμεν ὁ ψυχίατρος τῆς Ζυρίχης. Καὶ αὐτὴ ἢ βεβαίως ἤ, καὶ τεραστίαν ἐπίδρασιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς νεωτέρας ἀνθρωπίνης σκέψεως. Ἡ ἔκδοσις εἰς τὰ ἑλληνικά τῆς «Εἰσαγωγῆς στὴν Ἀναλυτικὴ Ψυχολογία» ἦτο μία καλὴ ἐμπνευσις τῶν μεταφραστῶν καὶ τοῦ ἐκδοτοῦ. Ἔτσι τὸ ἑλληνικὸν ἀναγνωστικὸν κοινὸν θὰ ἔχῃ, παραλλήλως πρὸς ἄλλας ἐργασίας ἐπὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Γιούγκ, μίαν εὐνόητον καὶ σαφῆ εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ἀναλυτικὴν ψυχολογίαν.

Τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀσυνειδήτου, τῆς συνειδήσεως (αἰσθησις, σκέψις, διαίσθησις, συναίσθημα, ἐγὼ), ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς τοῦ ψυχικοῦ ἐργαίου (ἐγὼ, ἀναμνήσεις, ἠσθητικὰ συμβολαί, θυμικαὶ καταστάσεις, εἰσοδοαὶ τοῦ ἀσυνειδήτου) ἢ ἀνθρωπίνη τυπολογία (ἰνδοευρωπαϊκῆς, ἐξωευρωπαϊκῆς τύπος) εἶναι αἱ πρῶται βάσεις διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ψυχολογίας τοῦ Jung.

Ἡ μελέτη ἀκλόυθως τῶν συμπλεγμάτων, μὲ τοὺς συνειρμούς (ἀπόρροια πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων π. ἄλλων ἐτῶν) μᾶ, β. γ. δ. εὖ εἰσδύομαι ἀκόμη βαθύτερον εἰς τὸν ψυχικὸν κόσμον. «Τὸ σύμπλεγμα πραγματικῶς εἶναι κατὰ οὐδὲν μαγνήτης, κατὰ τὸν κέντρο φορτισμένο μὲ ἑλκτικὴ ἐνέργεια ποῦ τραβάει καθὲς τι ποῦ βρίσκεται κοντὰ τοῦ ἀκόμα καὶ τὰ διαφορα πράγματα». (Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν ἀναλυτικὴν ψυχολογίαν σ. 75). Ἀπὸ τὰ συμπλέγματα ὁδηγεῖται ὁ μελετητῆς εἰς σπουδαίας παρατηρήσεις. Ἰσοῦ π.χ. «Ἡ καινεύργια ψυχολογία καὶ φυσικὴ ἔχουσιν τὸ κοινὸ χαρακτηριστικὸ νὰ εἶναι σπουδαιότικες καὶ σημαντικώτερες καὶ νὰ χαρακτηρίζονται περισσότερο γιὰ τὴς μεθόδους τοὺς παρά γιὰ τὰ ἀντικείμενα τοὺς ἢ μεθόδους τοὺς περὶ ἔχει περισσότερες ἐλπίδας γνῶσης, παρά τὸ ἀντικείμενον, ὅπου ἐφορμῶνται. Τὸ ἀντικείμενον τῆς ψυχολογίας, ἢ ψυχὴ, εἶναι, πραγματικῶς, τόσο διαφορετικὸν, ἴσο ἀπροσδιόριστο καὶ τόσο βαθειὰ ἀπεριόριστο...» (σ. 84.) Συγκρίνατε αὐτὴν τὴν παρατήρησιν τοῦ μεγάλου σοφοῦ ἐπιστήμονος μὲ τὴν ἀφελεῖ ἐκείνην διατύπωσιν τῶν θλιωτῶν τοῦ παρελθόντος, ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ λογάρθμος τῆς ὕλης! Ἀλλὰ καὶ περαιτέρω: «Ἡ ἀνακάλυψις τῶν συμπλεγμάτων καὶ τῶν φαινομένων τῆς ἀφομοίωσης, ποῦ προκαλοῦν, εἰδείξε καθαρά ὅτι εὐφραυστὴ βάση εἶχε θεμελιωθῆ ἢ παλαιὰ ἀντιλήψις ποῦ κρατοῦσε ἀπὸ τὸν Comenius, καὶ ποῦ σύμφωνα μ' αὐτὴν θὰ μπορούσαμε νὰ ἔχουμε ὅλη τὴν εὐχέρεια νὰ μελετήσομε τίς ἀπομονωμένους ψυχικὰς διεργασίας. Δὲν ὑπάρχουν ἀπομονωμένους ψυχικὰς διεργασίας...» (σ. 85). Καὶ ὁμοίως ὅλη ἢ κλασικὴ καὶ μηχανοκρατικὴ ψυχολογία εἰς τὴν μελέτην αὐτῶν ἐδασίσθη! Ἰσοῦ τώρα ἀκόμη ἢ μεγάλη πρακτικὴ συνέπεια τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θεωροῦνται ἀπὸ τὴν νεωτέραν ψυχολογίαν τὰ ψυχικὰ γεγονότα (μὲ ὑπογραμμισίς τοῦ Ἰσοῦ τοῦ συγγραφέως): «Αὐτὴ εἶναι καὶ ἢ πρόθεσις ποῦ προεξέρχει στίς προσπάθειες τῆς ἀναλυτικῆς ψυχολογίας, νὰ μὴν ἀφήσῃ πιά νὰ κυριαρχῇ ἢ

καυρὴ βάρβαρότητα σ' αὐτοῦ. εἰς ἐσωτερικὸν χώρον, ἀλλὰ νὰ καθιερωσῇ μίαν πειθαρχίαν γνωρίζοντας τὰ ἐξομύνα ποῦ βρίσκει σ' αὐτοῦ» (σ. 86).

Εἰς τὴν μελέτην τῶν ὀνείρων φαίνεται σαφῶς ἢ διαφορὰ ἢ ὅποια χωρίζει τὸν Φρεΐντ ἀπὸ τὸν Γιούγκ. Τὸ ἀτομικὸν καὶ τὸ διαδικὸν ἀσυνειδήτων κατὰ τὸν Γιούγκ, τὸ ὅποσον μελετᾶται ἰδιαίτερος καὶ εἰς τὰ δ. εἰρα. Δὲν εἶναι ἕνα ὁπόγειον ἀπλῶς γεννησιῶν ἀπωθημένων πόθων καὶ ἐπιθυμιῶν, ἀλλὰ κατὰ πολὺ βαθύτερον. «Ἐνα ὄντιον... προβάλλει καὶ θέτει ἐπὶ τάπητος, τὸ θεμελιώδες, τὸ σπαστικὸ πρόβλημα τοῦ ἀτόμου, ποῦ τοῦ ἀποκαλύπτει τὰ βαθύ ἀντλήντας ἀπὸ μεῦ καὶ καθιστῶντας ἐπὶ καιρὴ τὴν ὑπέριστατη συζήτηση γιὰ τὴν ἀντιλήψιν ποῦ ἔχει γιὰ τὰ πράγματα». (Αἱ ὑπογραμμισίς πάντοτε τοῦ συγγραφέως).

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν μελέτην προχωροῦμεν εἰς τὰ ἀρχέτυπα, ἔκφρασις ἢ ὅποια σημαίνει μίαν πρωταρχικὴν εἰκόνα ὑπάρχουσαν εἰς τὸ ἀσυνειδήτην καὶ ἐμβληθεῖσαν ἀπὸ τὴν βίωσιν πολλῶν χιλιάδων ἐτῶν εἰς τὸ ἀνθρώπινον γένος (Αἰπίπυς, ἀπίμα, ἢ πηγὴ τῆς ζωῆς, ὁ ὄφις, ὁ ἦρος κ. λ. π.).

Εἰς αὐτὰ τὰ ἀρχέτυπα κατὰ τὸν Γιούγκ ἠσκησε τεραστίαν ἐπίδρασιν ὁ Χριστιανισμός. «Εἶναι ἕνα παρελθόν, (ὁ Χριστιανισμός) ποῦ στὰ ἴχνη καὶ στίς συνέπειές του, θὰ ἀπατελεῖ, ὅπως καθὲς παρελθόν, ἕνα αἰώνιο παρόν. Εἴμαστε, μίαν γιὰ πάντα, σημαδεμένοι μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶναι ὁμοίως ὁμοία ἀληθινὸ πῶς φέρουμε τὰ σημάδια ἐκείνου ποῦ προηγήθηκα ἀπ' αὐτόν» (σ. 150, ὑπογραμμισίς τοῦ ο.).

Δι' αὐτόν τὸν λόγο. ἕνα σὺ χροῖον πρόβλημα σημαίνει ἰδιαίτερος διὰ τοὺς νέους, τὸ ἀσυνειδήτην, λέγει ὁ καθηγητῆς Γιούγκ, μεταξὺ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος. Καὶ ὁ ἀγών, ὁ ὅποιος θὰ γίνῃ εἰς τὴν ψυχικὴν σφαίραν, θὰ ἀποκαταστήσῃ τὴν ψυχικὴν ἐνότητα καὶ τότε θὰ ἔλθῃ ἢ λύσις τοῦ προβλήματος. Αὐτὴν τὴν β. γ. θειαν μᾶς παρέχει μὲ τὰς μελέτας τῆς ἢ ἀναλυτικῆς ψυχολογίας.

Μίαν β. γ. θειαν, ἢ ὅποια ἀνοίγει νέους ἑρμούς εἰς τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῶν κενῶν ποῦ ἐπέφερον ἢ ἀρνήσεις. Εἶναι ἀληθές ὅτι καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γιούγκ διακρίνονται ἀκόμη τὰ ὑπολείματα τῆς ἀρνητικῆς σκέψεως, ὅπως π.χ. ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὅποσον συνδέεται ἢ θεωρία τῆς ἐξελίξεως μὲ τὴν θεωρίαν τῶν ἀρχῶ ὕπων καὶ τοῦ διαδικῶ ἀσυνειδήτου. Μὴ λησμονῶμεν ἄλλως τε ὅτι ἢ β. γ. θειαν μόνος συμβαδίζει χρονικῶς μὲ τὴν ψυχολογίαν διὰ τὴν ἀπέριψιν τῶν πλοῦν τῆς ἀρνήσεως καὶ συνειῶς ὁ Γιούγκ δὲν «ἔχρασε», ἐπαρκῶς τοῦλάχιστον, τὴν ἐπανόστασιν τῆς βιολογίας.

Ἀλλὰ ὁ μέγας ψυχίατρος τῆς Ζυρίχης ἦνοιξε μεταξὺ τῶν πρωτοπόρων τὸν ἑρμόν, τὸν

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ὅποσον ἦλθον καὶ ἔρχονται διαρκῶς καὶ περισ-
σότεροι ἐπιστήμονες νὰ ἀνανεώσουν καὶ νὰ συμ-
πληρώσουν. Ταῦτ ἀνήκει ἡ μεγάλη τιμὴ τοῦ
πρωτοπόρου. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἡ μετάφρασις
τῆς «εἰσαγωγῆς στὴν ἀναλυτικὴ ψυχολογία»
προσφέρει πολλὰ εἰς τὸν σημερινὸν διανοούμενον.
Τόσον μᾶλλον ὅσον εἶναι καὶ μία ἐπιτυχὴς καὶ
ζωντανὴ μετάφρασις (ἐκτὸς μερικῶν ὑπερθῶλων
τῆς δημοτικῆς αἰ ὅποισι δυσκολεύουν τὸν ἀνα-
γνώστην) μὲ πᾶσιν εὐσυνειδησίαν, τὴν ὅποιαν
ἀντιλαμβάνεται ἀμέσως ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης.

Α. Α. Α.